

Parlamentarisk Afdeling

Lovsekretariatet

25. februar 2004

J.nr. 21-0026

Notat

om Folketingets Ombudsmands kompetence i sager, som er eller har været under behandling i Folketinget

1. Indledning

Dette notat behandler den generelle problemstilling om afgrænsningen af Folketingets Ombudsmands kompetence over for forhold vedrørende forvaltningen, som er eller har været under behandling i Folketinget eller et af dets udvalg.

Efter bestemmelserne i § 7, stk. 1, i lov om Folketingets Ombudsmand (ombudsmandsloven) og grundlovens § 55 har ombudsmanden indseende med alle dele af den offentlige forvaltning. Det følger modsætningsvist af disse bestemmelser, at ombudsmanden ikke kan tage stilling til Folketingets (og domstolenes) virksomhed. Ombudsmanden kan heller ikke tage stilling til forhold fra forvaltningens side, når disse forhold har været undergivet behandling i Folketinget på en sådan måde, at ombudsmandens stillingtagen vil indebære en bedømmelse af Folketingets behandling af forholdet. Det ledende synspunkt i den forbindelse har altid været, at ombudsmanden må undgå at komme i den situation, at hans kritik vender sig mod *folketingsflertallets* opfattelse, som det klart ligger uden for hans kompetence at kritisere.

Mens dette principielle synspunkt igennem årene har ligget fast, har den *praktiske* anvendelse af den omhandlede kompetencebegrænsning i visse situationer givet anledning til en vis usikkerhed. Denne usikkerhed skal ses i lyset af udviklingen i de mange forskellige måder, hvorpå Folketinget og dets udvalg – som led i den politiske kontrol med regering og forvaltning – beskæftiger sig med administrative sager, idet disse har rejst nogle problemer om den nærmere grænsedragning mellem Folketingets kontrol og ombudsmandens indseende med forvaltningen.

I praksis er det især tilfælde, hvor det forvaltningsforhold, der behandles (eller overvejes behandlet) af ombudsmanden, også behandles (eller er blevet behandlet) af et folketingsudvalg ved indkaldelse af vedkommende minister til *samråd*, der har givet anledning til, at ombudsmanden har måttet afstå fra at foretage videre under henvisning til den omtalte kompetencebegrænsning.

Baggrunden for, at især samrådsbehandling har givet anledning til, at ombudsmanden har måttet afvise sager, er en tiltagende anvendelse af denne behandlingsform i Folketingets stående udvalg. Det drejer sig om de samråd, som udvalgene afholder under udvalgsarbejdets såkaldte "almindelige del", hvor emnerne typisk er forvaltningsforhold, som udvalgene selv tager op, uden forbindelse med verserende lov- eller beslutningsforslag. Sådanne samråd er udtryk for en forholdsvis indgående behandling fra Folketingets side, i modsætning til f.eks. (skriftlige) spørgsmål til ministeren og svar herpå, idet samrådsformen giver mulighed for, at udvalget *tager stilling* og over for ministeren giver udtryk for en bestemt opfattelse af sagen. En sådan mulighed foreligger typisk ikke i sager, der alene behandles i form af spørgsmål til ministeren og svar herpå.

Der er som nævnt også andre måder (end samråd), hvorpå Folketinget og dets udvalg beskæftiger sig med administrative sager. Afgørende – i forhold til den generelle problemstilling, som behandles i dette notat – er Folketingets faktiske indblanding i sagerne. Folketinget skal dog have beskæftiget sig med sagen på en sådan måde, at ombudsmandens stillingtagen til det samme administrative anliggende samtidig vil indebære en vurdering af det, Folketinget har foretaget sig. Der skal principielt altid foreligge en egentlig stillingtagen til sagen fra Folketingets eller folketingsudvalgets side, før ombudsmanden er inkompetent.

Retsgrundlaget for ombudsmandens kompetence i forhold til Folketinget er behandlet i afsnit 2. Spørgsmålet om, hvad ombudsmanden gennem tiderne har anført om kompetencespørgsmålet, er behandlet i afsnit 3. Afsnit 4 behandler særligt spørgsmålet om samråd, herunder den såkaldte samrådsprocedure. Endelig indeholder afsnit 5 – i lyset af de (mange) forskellige måder, hvorpå Folketinget og dets udvalg beskæftiger sig med administrative sager – retningslinjer til brug i konkrete sager ved den nærmere afgrænsning af ombudsmandens kompetence.

2. Retsgrundlaget for ombudsmandens kompetence i forhold til Folketinget

Om ombudsmanden bestemmes i grundlovens § 55: "Ved lov bestemmes, at Folketinget vælger én eller to personer, der ikke er medlemmer af Folketinget,

til at have indseende med statens civile og militære forvaltning". Folketinget har i 1954 gennemført en særlig lov om Folketingets Ombudsmand, nu lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand.¹

Ifølge ombudsmandslovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens virksomhed "alle dele af den offentlige forvaltning".

Uden for ombudsmandens kompetence (og uden for de generelle forvaltningslove som forvaltningsloven og offentlighedsloven) falder som nævnt Folketinget, men også folketingsudvalg, de enkelte folketingsmedlemmer og Folketingets administration er unddraget ombudsmandens kompetence. Det samme gælder institutioner under Folketinget, f.eks. Rigsrevisionen, statsrevisorerne og Det Udenrigspolitiske Nævn, og organer, som er nedsat af Folketinget eller dets institutioner.²

På dette sted skal kun nogle mere principielle synspunkter m.v. fra den *juridiske litteratur* vedrørende ombudsmandens inkompetence i forhold til Folketinget omtales, jf. herved ovenfor afsnit 1.

At ombudsmanden udtræder af en sag, når han bliver opmærksom på, at hans behandling heraf kan indebære en stillingtagen til tilkendegivelser fra Folketinget (eller et folketingsorgan), er fast praksis. Der henvises i den forbindelse til professor, dr. jur. Henrik Zahles bemærkninger herom i Dansk forfatningsret 2, 3. udgave (2001), side 148-149 (vedlagt i kopi som bilag 1).

Spørgsmålet om ombudsmandens kompetence over for Folketinget er også behandlet af cand. jur. og daværende kontorchef hos Folketingets Ombudsmand, Lars Busck, i Folketingets kontrol med forvaltningen (1988), side 97-98 (vedlagt i kopi som bilag 2).

3. Hvad har ombudsmanden gennem tiderne anført om kompetence-spørgsmålet?

Spørgsmålet om ombudsmandens kompetence med hensyn til klager over forvaltningsforhold, som er behandlet i Folketinget eller i et folketingsudvalg, har på baggrund af en række konkrete sager været omtalt i nogle af ombudsmandens beretninger fra de senere år. Der henvises til beretningen for 1978, side 11 og 12, beretningen for 1981, side 9 og 10, og beretningen for 1988, side 27-29. Spørgsmålet har endvidere været drøftet mellem ombudsmanden og Retsudvalget i 1986.

Stephan Hurwitz redegjorde i 1962 for spørgsmålet om ombudsmandens kompetence i tilfælde, hvor Folketinget (dvs. folketingsflertallet) har taget stilling til og godkendt det forhold fra en ministers side, hvorom der er tale, jf. betænkning nr. 312/1961 om ministeransvarlighed, side 124-125. Her var det hans opfattelse, at en sådan godkendelse måtte afskære ombudsmanden fra at foretage videre i sagen. Der måtte i hvert fald "ikke opstå den situation, at ombudsmandens kritik vender sig mod folketingsflertallets beslutning, som det klart ligger uden for hans kompetence at kritisere".

Lars Nordskov Nielsen anførte (jf. FOB 1978.11-12) om samme sagstype, at ombudsmandens funktionsdygtighed og anerkendelse i væsentlig grad må bygge på almindelig tillid til ombudsmandens politiske neutralitet. Denne neutralitet forudsætter, at det søges undgået, at ombudsmanden placeres som led i en politisk konflikt mellem på den ene side Folketinget eller dele deraf og på den anden side regeringen. Ombudsmandens inkompetence i tilfælde af denne art er navnlig begrundet i, at stillingtagen til de pågældende forhold indirekte vil indebære en stillingtagen til Folketingets (folketingsudvalgets) bedømmelse eller behandling af forholdet. I de tilfælde, hvor kompetencespørgsmålet var rejst i anledning af et folketingsudvalgs behandling af forholdet, havde *Lars Nordskov Nielsen* bl.a. lagt vægt på, i hvilken udstrækning sagen havde været oplyst over for folketingsudvalget, og om der i forbindelse med behandlingen måtte antages at være fremkommet en egentlig stillingtagen fra folketingsudvalgets side.

Niels Eilschou Holm tilsluttede sig dette i FOB 1981, side 9 og 10, hvor han anførte, at begrænsningen i ombudsmandens kompetence i forhold til Folketingets virksomhed antages at indebære, at ombudsmanden heller ikke kan tage stilling til forhold fra forvaltningens side, når disse forhold er bedømt eller behandlet i Folketinget (et folketingsudvalg), idet ombudsmandens stillingtagen til de pågældende forhold da indirekte vil indebære en stillingtagen til Folketingets (folketingsudvalgets) bedømmelse eller behandling af forholdet.

Som nævnt ovenfor i afsnit 2 (jf. bilag 2), gennemgår *Lars Busck* i "Folketingets kontrol med forvaltningen" de forskellige måder, hvorpå Folketinget kan behandle en sag, og det anføres i den forbindelse, at afgørende for ombudsmandens muligheder er Folketingets faktiske indblanding. I FOB 1988, side 27-29, har *Hans Gammeltoft-Hansen* især indkredset problemet til samråd på udvalgenes almindelige del, hvor emnerne typisk er forvaltningsforhold, som udvalget selv tager op, uden forbindelse med verserende lov- og beslutningsforslag. Det er anført, at sådanne samråd er udtryk for en forholdsvis indgående behandling fra Folketingets side, i modsætning til f.eks. spørgsmål til ministe-

ren og skriftlige svar herpå, idet "samrådsformen giver mulighed for, at udvalget tager stilling, og over for ministeren giver udtryk for en bestemt opfattelse af sagen". En sådan mulighed foreligger ikke i sager, der alene behandles i form af spørgsmål og modtagelse af skriftlige ministersvar, der endda kun lejlighedsvis giver anledning til behandling på et udvalgsmøde, jf. FOB 1988, side 27-28.

4. Samrådsproceduren

Ved den ovenfor beskrevne kompetenceafgrænsning er det forudsat, at der faktisk foreligger en stillingtagen fra Folketingets (udvalgets) side, og at Folketingets (udvalgets) stillingtagen omfatter det forvaltningsforhold, der behandles af ombudsmanden.

I praksis samler interessen sig som nævnt om samråd. For at ombudsmanden kan vurdere, om et samråd afskærer ombudsmanden fra at foretage sig noget, er det nødvendigt, at han har adgang til oplysninger om, hvad der er passeret under samrådet.

Indtil 1989 spillede det en væsentlig rolle, at der var betydelige vanskeligheder forbundet med at skaffe nærmere oplysning om, hvorvidt og på hvilken måde en sag havde være behandlet i samråd mellem vedkommende minister og et folketingsudvalg. Dette skyldtes, at udvalgenes mødedagsordener ikke var alment tilgængelige, og ligesom i dag foregik udvalgsmøder for lukkede døre. Hvis et udvalg under et samråd havde givet udtryk for en opfattelse over for ministeren, fremgik dette normalt ikke af offentligt tilgængeligt udvalgmateriale. Det kunne således være vanskeligt at få sikre oplysninger om, hvorvidt der fra udvalgets side forelå en stillingtagen.

Da der principielt altid kunne foreligge en stillingtagen fra udvalgets side, lagde ombudsmanden indtil 1989 i praksis til grund, at den blotte afholdelse af samråd mellem vedkommende minister og et folketingsudvalg normalt måtte føre til, at ombudsmanden blev afskåret fra at foretage videre i sagen. Der henvises i øvrigt til ombudsmandens beretning for 1988, side 28-29 (vedlagt som bilag 3).

Ombudsmanden fremsatte ønske om en særlig samrådsprocedure i oktober 1987, dvs. før den såkaldte Tamil-sag i september 1988 blev taget op af Retsudvalget med den følge, at ombudsmanden på grund af den endnu manglende procedure i første omgang måtte afstå fra en videre behandling af sagen.

I 1989 blev der efter forhandling mellem ombudsmanden, Retsudvalget og Udvalget for Forretningsordenen etableret en procedure i forbindelse med samråd med henblik på orientering af ombudsmanden – den såkaldte samråds-procedure.

Samrådsproceduren omfatter de stående udvalg m.v., og kun samråd i tilknytning til almindelig del i modsætning til udvalgsbehandling (samråd) af lov- og beslutningsforslag (speciel del).

I bemærkningerne til ændringen af ombudsmandsloven i 1996³ gengives samrådsproceduren således: "Kernen i retningslinjerne er, at samråd om andet end lov- og beslutningsforslag som hovedregel anses for orienterende og således ikke hindrer ombudsmanden i at behandle vedkommende anliggende. Hvis hovedreglen fraviges og der altså foreligger en stillingtagen i folketingsudvalget, der hindrer ombudsmandens indseende, skal udvalgets protokol indeholde oplysninger herom. Ombudsmanden modtager kopi af alle samrådsspørgsmål og kan få oplysninger om udvalgets protokolleringer, når han ønsker det."

Samrådsproceduren, som den er nærmere beskrevet i bilag 4 til Ombudsmandsloven med kommentarer af Jon Andersen m.fl. (1999), er vedlagt som bilag 4.

I en artikel om Folketingets arbejdsformer i Folketingets Festskrift 1999, side 156 f, anfører Claus Dethlefsen, at det "hører til sjældenhederne, at det efter et samråd protokolleres, at dette har været besluttende. Det kan næppe udelukkes, at udvalgenes tilkendegivelser til protokollen i så henseende er farvet af, at udvalgsmedlemmerne på ingen måde ønsker, at ombudsmanden udelukkes fra senere at behandle sagen, men at man samtidig går ud fra, at ministeren har opfattet de forskellige budskaber fra partierne." I en artikel om Folketingets Ombudsmand og Folketinget i Festskrift til Hans Gammeltoft-Hansen i anledning af dennes 60 års fødselsdag i februar 2004 anfører Claus Dethlefsen følgende:

"Synspunktet medfører dog ikke, at proceduren ikke lever op til sit formål. Ombudsmanden vil efterfølgende være sikret mod en politisk kritik for at bedømme et sagsforløb, som ministeren allerede har måttet stå til regnskab for i et folketingsudvalg, uanset om et flertal i udvalget måtte have taget ministerens holdning til efterretning. Proceduren, som den praktiseres, giver også mulighed for et reelt samspil mellem et folketingsudvalg og ombudsmanden, hvor hver især gennemfører det indseende, henholdsvis det politiske og det forvaltningsretlige, som de hver især er velegnede til, og som ikke bør udelukke hinanden. Som eksempel kan nævnes Ritzau-telegram af 9/10-03 om en sag om fordeling af penge fra en velfærdspulje i Miljøministeriet. Ombudsmanden overvejede, om han skulle tage sagen op af egen drift, og havde anmodet mini-

steriet om sagens akter. Et medlem af Folketingets Miljøudvalg, der havde taget initiativ til et samråd i Folketingets Miljøudvalg om samme sag, oplyste, at man ikke ville lægge op til en beslutning i udvalget i forbindelse med samrådet og ville have aflyst samrådet, hvis det havde blokeret ombudsmandens arbejde. Ingen tvivl om, at ombudsmandens behandling af sagen, uanset hvilket resultat han kommer frem til, vil være et væsentligt grundlag for den videre politiske behandling."

5. Retningslinjer for afgrænsning af ombudsmandens kompetence

Det ovenfor anførte indebærer selvsagt ikke, at enhver sag, som har været genstand for et samråd i et folketingsudvalg m.m., af den grund uden videre anses for unddraget ombudsmandens kompetence. Afgørende er, om der i en konkret sag kan siges at foreligge en sådan *stillingtagen* fra (et flertal i) Folketinget, at der kan rejses tvivl om, hvorvidt ombudsmanden allerede af denne grund er inkompetent. Spørgsmålet vil navnlig kunne opstå i 2 henseender: 1) I hvilken grad foreligger der sammenfald mellem det af Folketinget behandlede spørgsmål og "klagetemaet" for ombudsmanden? 2) Foreligger der en egentlig *stillingtagen* fra Folketingets side?

Det må i nogen grad bero på et *skøn* i det enkelte tilfælde, om Folketinget eller et folketingsudvalg har foretaget en sådan bedømmelse eller behandling af et forhold, at det er udelukket, at ombudsmanden tager stilling til forholdet.

Der skal således altid foretages en *konkret* vurdering.

I praksis er det som nævnt især tilfælde, hvor det forvaltningsforhold, der behandles af ombudsmanden, også behandles (eller er blevet behandlet) af et folketingsudvalg ved indkaldelse af vedkommende minister til *samråd*, der har givet anledning til, at ombudsmanden har måttet afstå fra at foretage videre under henvisning til begrænsningerne i ombudsmandens kompetence. Dette beror på, at samrådsbehandling er udtryk for en forholdsvis indgående behandling fra Folketingets side, som giver mulighed for, at udvalget tager stilling, jf. ovenfor afsnit 3. Et samråd behøver imidlertid ikke resultere i en *stillingtagen*. Man kan som regel nøjes med en uformel tilkendegivelse over for vedkommende minister, jf. ovenfor om Lars Buscks og Claus Dethlefsen betragtninger herom.

Folketingets *stillingtagen* til det omhandlede spørgsmål skal under alle omstændigheder have manifesteret sig ret kraftigt, jf. Claus Dethlefsen i ovennævnte artikel om Folketingets Ombudsmand og Folketinget i Festskrift til Hans Gammeltoft-Hansen i anledning af dennes 60 års fødselsdag.

En *vedtagelse i salen* må som hovedregel antages at føre til ombudsmandens afvisning af at behandle sagen, jf. Claus Dethlefsen i samme artikel.

Spørgsmål og besvarelse af spørgsmål fra Folketingets medlemmer (§ 20-spørgsmål) er som hovedregel næppe tilstrækkeligt til, at ombudsmanden bliver inkompetent. Det er heller ikke nok, at et udvalg har stillet spørgsmål til vedkommende minister om den pågældende sag (*udvalgsspørgsmål*). Der skal principielt foreligge en egentlig (protokolleret) stillingtagen til sagen fra udvalgets side, før ombudsmanden er inkompetent. Hvornår en sådan foreligger, kan som nævnt være vanskelig at afgøre. Typisk er ministrenes svar på udvalgs-spørgsmål ikke genstand for drøftelse i udvalget, og en stillingtagen fra udvalgets side er allerede af den grund udelukket.

Der kan naturligvis også tænkes andre måder end de ovenfor nævnte, hvorpå Folketinget og dets udvalg kan beskæftige sig med administrative anliggender, og hvor spørgsmålet om ombudsmandens kompetence kan opstå. Som nævnt ovenfor må der altid foretages en konkret vurdering.

¹ Kontrollen med kommunerne nævnes ikke i grundlovens § 55, men kom med som følge af en ændring af ombudsmandsloven i 1961 og blev helt integreret ved loven fra 1996.

² Dette notat behandler alene spørgsmålet om afgrænsningen af ombudsmandens kompetence over for forhold vedrørende forvaltningen, som er eller har været under behandling i Folketinget eller et af dets udvalg.

³ Lovforslag nr. 57, Folketinget 1995-96: Forslag til lov om Folketingets Ombudsmand.

Henrik Zahle

Regering, forvaltning og dom

Dansk forfatningsret

2

3 udg.

Christian Ejlers' Forlag

København 2001

Nævn, der i betryggende former træffer afgørelse i tvister mellem private, er ikke omfattet, § 7, stk 3.

Initiativ

Ombudsmandens sagsbehandling sker i almindelighed på grundlag af en klage. Klage kan indgives af enhver. Ombudsmandslov § 13, stk 3. Ombudsmanden kan imidlertid tage en sag op til undersøgelse af egen drift, dvs uden klage § 17, stk 1.

På dette sted skal kun nogle mere principielle synspunkter vedrørende kompetencen omtales.

Statslig forvaltning

Af grl § 55 fremgår, at ombudsmandens indseende angår statens civile og militære forvaltning. Kontrollen med kommunerne var ikke medtaget i grundlovsbestemmelsen, men kom med som følge af en ændring af ombudsmandsloven i 1961 og blev helt integreret ved loven fra 1996, jf Bet 1272 1994 s 35 f. Som en indrømmelse over for de kommunale organisationers bekymring for ombudsmandens kontrol, skal ombudsmanden ved bedømmelsen af den kommunale forvaltning »tage hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale styre virker«, ombudsmandslov § 8.

Kommunal forvaltning

Ministre

Ombudsmandens kompetence omfatter ministrene. Dette fremgik udtrykkeligt af den tidligere lov, og dette var forudset allerede ved udformningen af grl § 55, jf Forfatningskommissionens betænkning 1953 s 38. Ombudsmanden er således kompetent til at bedømme en ministers konkrete afgørelse i henhold til lov eller en ministers udstedelse af administrative forskrifter i henhold til lov.

Folketinget

Ombudsmanden skal ikke praktisere noget indseende med Folketinget eller dets udvalg. Denne begrænsning er navnlig en følge af, at ombudsmanden ikke beskæftiger sig med lovgivningsvirksomhed, men også Folketingets administration er unddraget ombudsmandens kontrol, jf Bet 1272 1994 s 86, ligesom tilfælde hvor Folketinget beskæftiger sig med andet end lovgivning, f.eks. godkendelse af administrative forskrifter eller konkrete afgørelser. For så vidt giver Folketingets ombudsmand kun en ufuldstændig beskyttelse over for de betænkeligheder, der kan være forbundet med vidtgående delegationer, som udnyttes i et mere eller mindre betryggende samarbejde mellem minister og Folketing.

At et administrativt anliggende bliver gjort til genstand for behandling i Folketinget eller et folketingsudvalg, kan indebære en stillingtagen til det pågældende anliggende fra Folketingets eller folketingsudvalgets side, og denne par-

mentariske stilling
kan bedømm
indirekte at
villike va
til Folketing
ombudsmandens
følge af, at d
for Folketi
medlemmer eller
organisation
anden måde,
tense for ombu
Folketinget eller
pågældende anlig
eres i udvalgs
manden, jf »san
menteret Ombu
bragt for ombud
udvalg fra at drø
valget om, at sage
ved dette, sml B.
1994 s 597-98. In
fattet, og dette f
somhed, jf I.E.K.
Ombudsman
lene, lovens § 7.
foregår ved dom
kompetence. Be
tence angår ikk
mægtige og and
anlagt sag ved d
ombudsmanden
s 580 og 597. Do
mandens kompe
stolsstyrelsen. C
2959, der lægge
lov 1999 s 31.
Ombudsman
dømt i en dom
at behandle en
klagen angår. A
ligger til bedøm
inkompetent. F

lamentariske stillingtagen medfører, at ombudsmanden ikke kan bedømme det administrative anliggende uden tilføjelse af et politisk element. I almindelighed vil ombudsmanden afvise at behandle en klage, såfremt der verserer retssag om det, klagen angår. Angår klagen en side af sagen, som ikke foreligger til bedømmelse ved retten, er ombudsmanden ikke inkompetent. På den anden side kan en sag, der er behand-

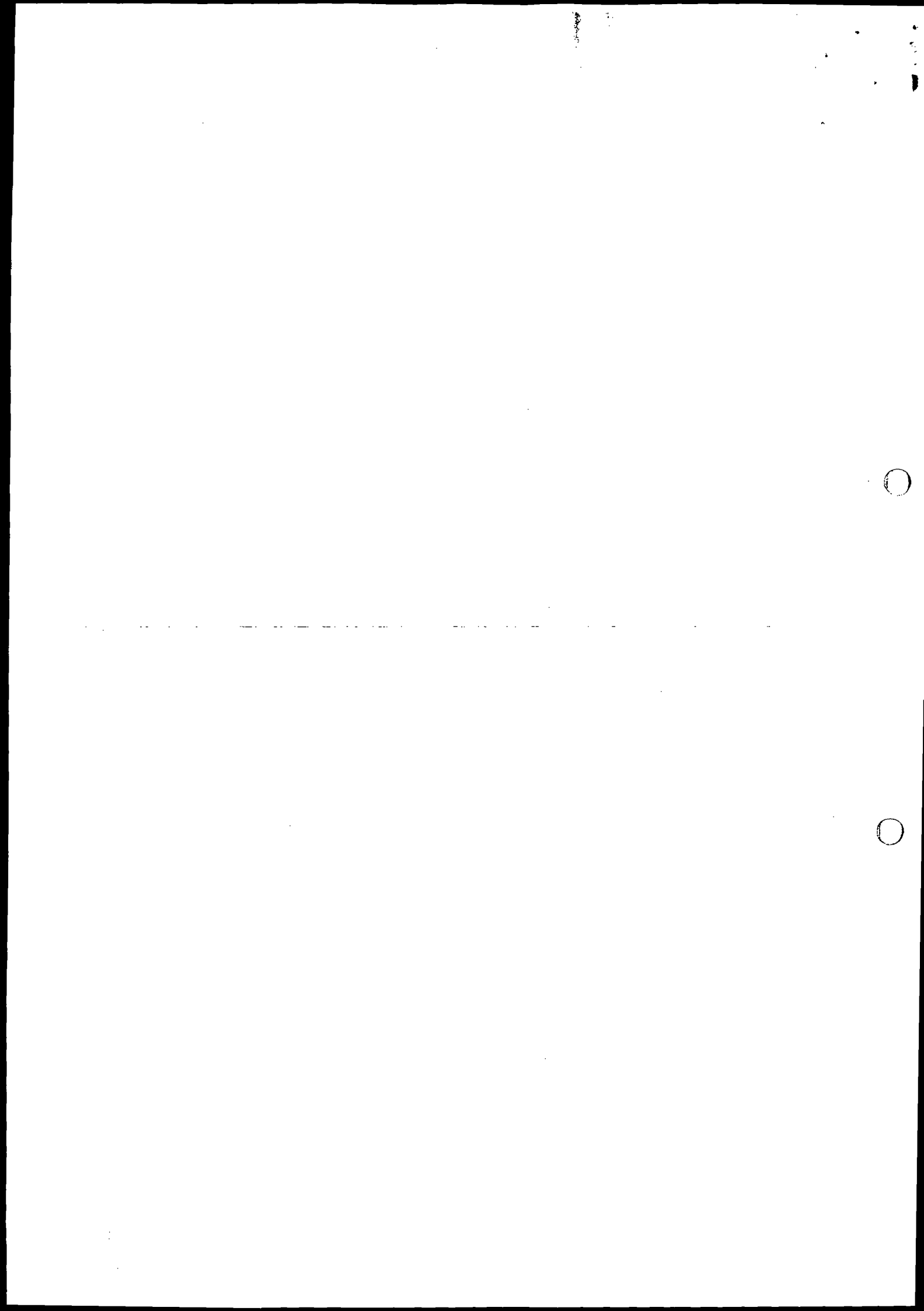
lamantariske stillingtagen medfører, at ombudsmanden ikke kan bedømme det administrative anliggende uden tilføjelse af et politisk element. I almindelighed vil ombudsmanden afvise at behandle en klage, såfremt der verserer retssag om det, klagen angår. Angår klagen en side af sagen, som ikke foreligger til bedømmelse ved retten, er ombudsmanden ikke inkompetent. På den anden side kan en sag, der er behand-

Ombudsmandens kompetence omfatter ikke domstolene, lovens § 7, stk 2. Heller ikke den administration, som foregår ved domstolene, er omfattet af ombudsmandens kompetence. Begrænsningen af ombudsmandens kompetence angår ikke blot dommere, men også dommerfuldmægtige og andre ansatte ved domstolene. Har en privat anlagt sag ved domstolene om en forvaltningsafgørelse, vil ombudsmanden afvise at behandle sagen, jf K. Larsen 1994 s 580 og 597. Domstolsstyrelsen er ikke omfattet af ombudsmandens kompetence, § 8 i lov 401 af 26.6.1998 om Domstolsstyrelsen. Om Procesbevillingsnævnet se Ft 1994-95 A 2959, der lægges til grund i Kommenteret Ombudsmandslov 1999 s 31.

Ombudsmanden behandler ikke spørgsmål, som er bedømt i en dom. I almindelighed vil ombudsmanden afvise at behandle en klage, såfremt der verserer retssag om det, klagen angår. Angår klagen en side af sagen, som ikke foreligger til bedømmelse ved retten, er ombudsmanden ikke inkompetent. På den anden side kan en sag, der er behand-

Domstolene

Om domstolsadministration, kapitel 40.12

34.21

34.22

BILAG 2

LARS BUSCK

Folketingets kontrol
med forvaltningen

215

G·E·C GAD

København 1988

b. Overfor Folketinget

Folketingets egen virksomhed er ikke omfattet af Ombudsmandens kompetence. Det fremgår umiddelbart af grundloven. Det samme gælder de enkelte medlemmers og udvalgenes virksomhed. Klager herover, som ikke sjældent forekommer, må uden videre afvises.

Mere problematisk er forholdet, når klagen kun indirekte vedrører Folketingets virksomhed: Der klages over en sag, forvaltningen har behandlet, og Ombudsmanden er for så vidt kompetent. Samme sag har imidlertid været gjort til genstand for behandling i Folketinget, eller det sker, medens Ombudsmanden har klagen til undersøgelse. Spørgsmålet er, om folketingsbehandlingen medfører, at Ombudsmanden gøres inkompetent. Det er et spørgsmål, som har fået øget aktualitet i takt med Folketingets og navnlig udvalgenes voksende engagement i forvaltningsanliggender.

Udgangspunktet for besvarelsen har ligget klart i den praksis, som har udviklet sig gennem årene. Ombudsmanden må erklære sig inkompetent, hvis Folketinget har beskæftiget sig med sagen på en sådan måde, at en stillingtagen til klagen over forvaltningen samtidig vil indebære en vurdering af det, Folketinget har foretaget sig. Det vanskelige har bestået i at udmønte dette udgangspunkt i forhold til de mange forskellige måder, hvorpå Folketinget og dets udvalg beskæftiger sig med administrative sager. Ved kompetenceafgrænsningen i praksis er der ikke lagt vægt på den retlige opgavefordeling mellem Folketing og administration. Afgørende har været Folketingets faktiske indblanding i sagerne.

Spørgsmål og besvarelse af spørgsmål fra Folketingets enkelte medlemmer er ikke tilstrækkeligt til, at Ombudsmanden bliver inkompetent. Det forudsættes, at der er tale om en behandling, som kan tilskrives Folketinget som sådan. Behandling i et folketingsudvalg antages at opfylde denne forudsætning. Det er på den anden side ikke nok, at et udvalg blot har stillet spørgsmål om den pågældende sag; der skal principielt foreligge en egentlig stillingtagen til sagen fra udvalgets side, før Ombudsmanden er inkompetent. Hvornår en sådan foreligger, kan imidlertid være vanskelig at afgøre. I de fleste tilfælde gøres ministrenes svar på spørgsmål ikke genstand for drøftelse på udvalgsmøder, en stillingtagen fra udvalgets side er allerede af den grund udelukket. En eventuel forhandling (samråd) behøver ikke resultere i nogen stillingtagen. Hvis det sker, nøjes man som regel med en uformel tilkendegivelse over for ministeren.

Egentlig, retlig inkompetence for Ombudsmanden må antagelig forudsætte en udtrykkelig meningstilkendegivelse fra Folketingets eller et folketingsudvalgs side. Det må videre være således, at denne

meningstilkendegivelse, i hvert fald i det væsentlige, dækker det spørgsmål, som er indbragt til Ombudsmandens bedømmelse. Når Ombudsmanden i praksis har afvist klager i videre omfang, er grundlaget ikke alene retlige kompetencesynspunkter, men også mere almenne betragtninger vedrørende tilliden til Ombudsmandens politiske neutralitet.

10.2. Uafhængighed og afhængighed af Folketinget

Hovedspørgsmålet drejer sig om lovens bestemmelse om, at Ombudsmanden i udøvelsen af sit hverv er uafhængig af Folketinget. Der kan dog være grund til også at understrege uafhængigheden i forhold til administrationen; en uafhængighed, som netop skyldes Ombudsmandens afhængighed (alene) af Folketinget. Det er af helt afgørende betydning for Ombudsmandens funktion og befolkningens tillid til hans vurderinger, at Ombudsmanden er udpeget af Folketinget og kun er ansvarlig over for Folketinget.

Kernen i lovens uafhængighedskrav er, at Folketinget, herunder dettes udvalg, er afskåret fra at meddele Ombudsmanden forskrifter af nogen art vedrørende behandlingen af konkrete sager. I motiverne til lovbestemmelsen hedder det således, at den »skal yde sikkerhed imod, at Ombudsmanden kommer under påvirkning fra Folketingets side med hensyn til hans standpunkt til de enkelte sager«. Folketinget kan alene fastsætte generelle instrukser for Ombudsmandens virksomhed som sket ved den gældende instruks fra 1962.

Hertil kommer naturligvis den indflydelse, Folketinget som lovgivningsmagt udøver på Ombudsmandens generelle bedømmelsesgrundlag. Ombudsmandens bedømmelsesgrundlag er overvejende af retlig karakter, og hovedbestanddelen af de retlige normer udgøres som bekendt af de love, Folketinget har vedtaget. Lovens motiver er en del af de retlige normer, som navnlig spiller en rolle i den offentlige ret, og dermed for Ombudsmandens virksomhedsområde. Som noget i grunden ret selvfølgelig indgår lovgivningsmagtens intentioner med stor vægt i Ombudsmandens bedømmelsesgrundlag, nok i højere grad end det sker ved domstolenes kontrol med forvaltningen.

Som en side af uafhængigheden har der i praksis været rejst spørgsmål om, hvorvidt Folketinget eller et folketingsudvalg kan rette henvendelse til Ombudsmanden med anmodning om undersøgelse af en sag. Ombudsmanden har svaret, at »retspolitiske betragtninger, der har tilknytning til almindeligt anerkendte vurderinger af Ombudsmandsinstitutionen ..., med betydelig vægt synes at tale imod at grundlægge en praksis, hvorefter Folketinget eller folketingsudvalg

indgi
funkt
almin
tillid
som
eller
denne

De
te foli
mand
antal
måde
soner.
Om h
ved a
anmo
en stil
geligt
overg

Om
retter
baggr
strene
Folke
Ombu
rende
forme
§6, sti
tilstræ

Her
situati
kun i
kontro
tilbage
ligt vil
til de
gen ka

Fra
over
og A
for r

efter miljøbeskyttelseslovens § 74, stk. 1, alene med den begrundelse, at lejerne efter lejeloven har adgang til over for udlejeren at anfægte huslegeberegningen. Denne begrundelse var ikke holdbar, og jeg anmodede Miljøstyrelsen om at træffe ny afgørelse om klageberettigelsen på grundlag af en konkret vurdering af lejernes interesse i sagen.

I sag nr. 13-4 havde Planstyrelsen afvist at behandle en klage over tilsidesættelse af lokalplanbestemmelser i forbindelse med anlæg af en parkeringsplads. Klagen vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt tilladelse til nedrivning af to bygninger i forbindelse med parkeringspladsens anlæggelse, forinden denne blev meddelt, skulle have været forelagt det kommunale bevaringsudvalg. Efter § 5, stk. 1, i den omhandle-

de lokalplan er udgangspunktet, at bygninger ikke må nedrives, medmindre kommunalbestyrelsen efter indhentet udtalelse fra bevaringsudvalget giver sin tilladelse hertil. Efter lokalplanens § 5, stk. 2, er dette dog uforment ved »mindre betydende ændringer.« Efter Kommuneplanlovens § 48, stk. 1, kan Planstyrelsen kun behandle klager over retlige spørgsmål. Jeg fandt, at afgørelsen af, om kommunen kunne undlade at forelægge sagen for bevaringsudvalget beror på en fortolkning af § 5 i lokalplanen. En sådan fortolkning var efter min mening et retligt spørgsmål, som Planstyrelsen efter kommuneplanloven skulle tage stilling til. Jeg henstillede derfor til Planstyrelsen at genoptage behandlingen af klagen og træffe realitetsafgørelse i sagen.

Ombudsmandens kompetence i forhold til Folketinget

1. Efter bestemmelserne i ombudsmandslovens § 1 og grundlovens § 55 har ombudsmanden indseende med statens og kommunernes forvaltning. Det følger modsætningsvis af disse bestemmelser, at ombudsmanden ikke kan tage stilling til Folketingets (og domstolenes) virksomhed. Heraf følger videre, at ombudsmanden heller ikke kan tage stilling til forhold fra forvaltningens side, når disse forhold har været undergivet behandling i Folketinget på en sådan måde, at ombudsmandens stillingtagen vil indebære en bedømmelse af Folketingets behandling af forholdet. Det ledende synspunkt i den forbindelse har stedse været, at ombudsmanden må undgå at komme i den situation, at hans kritik vender sig mod folketingsflertallets opfattelse, som det klart ligger uden for hans kompetence at kritisere.

Kompetenceafgrænsninger over for Folketinget er nærmere omtalt i ombudsmandens beretning for 1978 s. 11 f og 1981 s. 9 f.

2. I praksis er det især tilfælde, hvor det forvaltningsforhold, der behandles af ombudsmanden, tillige behandles (eller er blevet behandlet) af et folketingsudvalg ved indkaldelse af vedkommende minister til *samråd*, der har givet anledning til, at ombudsmanden har måttet afstå fra at foretage videre under henvisning til den omtalte kompetencebegrænsning.

Baggrunden for, at samrådsbehandling har givet anledning til, at ombudsmanden i øget omfang har måttet afvise sager, er en tiltagende anvendelse af denne behandlingsform i Folketingets stående udvalg. Det bemærkes herved, at samrådsbehandling under udvalgenes arbejde med lov- og beslutningsforslag normalt ikke giver anledning til særlige kompetenceproblemer i forhold til ombudsmanden. Problemet drejer sig om de samråd, som udvalgene afholder under udvalgsarbejdets såkaldte »almindelige del«, hvor emnerne typisk er forvaltningsforhold, som udvalget selv tager op, uden forbindelse med verserende lov- og beslutningsforslag. Der kan herom henvises til Lars Busck: Folketingets kontrol med forvaltningen, Kbh. 1988, særlig kap. 6.5.

Med hensyn til ombudsmandens kompetence har det for det første betydning, at samråd mellem udvalg og minister om et bestemt forvaltningsforhold er udtryk for en forholdsvis indgående behandling fra Folketingets side, i modsætning til f.eks. en behandling, der alene består i, at udvalget stiller spørgsmål til ministeren og modtager dennes skriftlige svar. Her til kommer som det andet – og principielt afgørende for kompetencespørgsmålet – at samrådsformen giver mulighed for, at udvalget tager stilling, og over for ministeren giver udtryk for en bestemt opfattelse af sagen. En sådan

mulighed foreligger ikke i sager, der alene behandles i form af spørgsmål og modtagelse af skriftlige ministersvar, (der endda kun lejlighedsvis giver anledning til behandling på udvalgs møde.).

Ombudsmanden har ved afgrænsningen af sin kompetence lagt til grund, at et folketingsudvalgs stillingtagen til en sag under samråd med vedkommende minister gjorde ombudsmanden inkompetent på samme måde, som hvis Folketinget havde taget stilling til sagen ved en formelig beslutning efter reglerne i Folketingets forretningsorden. Ombudsmanden har således fundet, at de reale hensyn bag kompetencebegrænsningen over for Folketinget – navnlig hensynet til ombudsmandens politiske uafhængighed – gør sig gældende med samme styrke i disse tilfælde, uanset at der ikke foreligger nogen formelig beslutning, og uanset at det alene er et udvalg, der har behandlet sagen.

Ombudsmandens praksis har i denne henseende ligget fast gennem årene og har mig bekendt ikke givet anledning til tvivl fra nogen side. En ændring, således at ombudsmanden skulle kunne gå ind i en sag – eller fortsætte behandlingen af en sag – og udtale kritik, der vender sig mod det standpunkt, som flertallet i et folketingsudvalg har udtalt i sagen, vil efter min opfattelse være klart uforenelig med ombudsmandsinstitutionens forfatningsmæssige placering.

3. Ved den ovenfor beskrevne kompetenceafgrænsning er det forudsat, at der faktisk foreligger en stillingtagen fra udvalgets side, og at udvalgets stillingtagen omfatter det forvaltningsforhold, der behandles af ombudsmanden. Hvis disse forudsætninger ikke er opfyldt, er ombudsmanden næppe inkompetent i retlig forstand, og det må bero på en friere vurdering, ud fra hensynene til ombudsmandens politiske neutralitet m.v., om sagen egner sig til ombudsmandsundersøgelse, jf. ombudsmandslovens § 6, stk. 4.

I forbindelse med denne vurdering har det spillet en væsentlig rolle, at der er betydelige vanskeligheder forbundet med at skaffe nærmere oplysning om, hvorvidt og på hvilken måde en sag har været behandlet i samråd mellem vedkommende minister og et folketingsudvalg. Jeg henviser til de generelle bemærkninger herom i ombudsmandens beretning for 1978 s. 12. Udvalgenes mødedagsordener og forhandlinger er ikke alment tilgængelige. Har et udvalg

under samråd givet udtryk for en opfattelse overfor ministeren, fremgår dette normalt ikke af skriftligt udvalgs materiale. Det kan således være overordentligt vanskeligt at få sikre oplysninger om, hvorvidt der fra udvalgets side overhovedet foreligger en stillingtagen. Hvis ombudsmanden på egen hånd søger nærmere oplysning om samrådets forløb, opstår der principielle spørgsmål med hensyn til, fra hvilken side (minister, udvalgsformand m.v.), oplysningerne skal søges indhentet.

Da der principielt altid kan foreligge en stillingtagen fra udvalgets side – og som følge af de nævnte vanskeligheder ved at få afklaret, om en sådan stillingtagen foreligger – har ombudsmanden i praksis lagt til grund, at samrådsbehandling af en sag normalt må føre til, at ombudsmanden undlader at iværksætte en undersøgelse eller standser en igangværende undersøgelse.

Denne praksis, som altså kan føre til afvisning af sager, selvom det ikke er godtgjort, at samrådsbehandlingen har medført en stillingtagen fra folketingsudvalgets side, har ligget fast gennem en årrække. Den er ved flere lejligheder meddelt Folketinget (Retsudvalget), ligesom de pågældende ministre og klagere er underrettet herom.

4. Når sager afvises af ombudsmanden uden at det vides, om folketingsudvalget i forbindelse med samrådsbehandlingen har taget stilling til sagen, er der som anført strengt taget ikke tale om, at ombudsmanden er inkompetent. Forholdet skal snarere opfattes således, at ombudsmanden afviser, fordi Folketinget (folketingsudvalget) har behandlet sagen forholdsvis indgående, og fordi det ikke kan udelukkes, at ombudsmanden er inkompetent som følge af, at udvalget har taget stilling til sagen. Praksis hviler således på en slags risikosynspunkt sammenholdt med de nævnte vanskeligheder ved at få afklaret, om en stillingtagen foreligger: Ombudsmanden bør ikke risikere, at hans udtalelser og eventuelle kritik i sagen efterfølgende viser sig at være i modstrid med folketingsudvalgets standpunkt i sagen. Hertil kommer, at det i et parlamentarisk system som vort i almindelighed ikke er berettiget at udtale kritik af en minister, der handler i overensstemmelse med udvalgsflertallets og dermed normalt folketingsflertallets opfattelse.

Den omtalte praksis, hvor samrådsbehandling i sig selv kan føre til, at ombudsmanden af-

viser sagen, har givet anledning til nogen betænkelighed bl.a. fra sider i Folketinget. Betænelighederne skal ses på baggrund af, at mange samråd, formentlig de fleste, ikke fører til nogen stillingtagen fra udvalgets side. Mange samråd er af blot orienterende karakter på den måde, at ministeren over for udvalget redegør for sagen, herunder eventuelt for sin opfattelse af sagen, uden at udvalget tager stilling til ministerens redegørelse eller i øvrigt kan siges at have tilkendegivet nogen opfattelse af sagen.

5. Efter min tiltræden som ombudsmand har jeg i møder med Retsudvalget erklæret mig indforstået med en ændring af praksis således, at samrådsbehandling ikke i sig selv (automatisk) fører til afvisning af sager. Jeg har samtidig tilkendegivet, at forudsætningen herfor var, at Folketinget tilvejebragte en procedure, hvorigennem ombudsmanden kunne få sikre oplysninger om, hvorvidt der var afholdt samråd om en sag, og i givet fald om der i den forbindelse var fremkommet en stillingtagen fra udvalgets

side. Indtil en sådan procedure var tilvejebragt, måtte jeg fastholde den hidtidige praksis.

Det følger af ombudsmandsloven, at afgørelsen af, om ombudsmanden er kompetent, og om der i øvrigt er grundlag for, at ombudsmanden behandler sagen, i alle tilfælde må være ombudsmandens egen.

I forbindelse med drøftelser med Retsudvalget om kompetencespørgsmålet i en konkret sag meddelte Retsudvalget mig i december 1988, at udvalget nu var indstillet på sammen med Folketingets Præsidium at søge tilvejebragt en særlig procedure med henblik på orientering af ombudsmanden om samrådsbehandling i folketingsudvalgene.

I juni 1989 modtog jeg fra Folketingets Præsidium et udkast til en sådan procedure til udtalelse. Jeg går ud fra, at jeg i næste års beretning vil være i stand til at give oplysning om udfaldet af Folketingets overvejelser og om en heraf følgende ændring af ombudsmandens afvisningspraksis med hensyn til sager, der har været behandlet i samråd.

1

2

Bilag 4

Samrådsproceduren

Udvalget for forretningsordenen den 27.11. 1989

Vedr. forslag til procedure i forbindelse med samråd med henblik på orientering af Folketingets ombudsmand.

Med skrivelse af 24. maj 1989 har Retsudvalget fremsendt et forslag til procedure i forbindelse med samråd med henblik på orientering af Folketingets ombudsmand. Forslaget er foranlediget af, at *ombudsmandsinsitutionen i en række tilfælde har fundet at måtte erklære sig inkompetent i behandlingen af klager over forvaltningsforhold, som er behandlet af Folketinget (eller et af dets udvalg.* Retsudvalget har i forbindelse med fremsendelsen bemærket, at udvalget finder det hensigtsmæssigt, at der etableres en fælles procedure i forbindelse med samråd i alle stående udvalg og de udvalg, der kan sidestilles hermed, og har anmodet om, at en sådan procedure overvejes.

Efter den foreslåede procedure skal udvalgene i forbindelse med samråd iagttage følgende regler:

1) *Samrådets karakter.*

Alle *samråd* skal fremover som *udgangspunkt* betragtes som *orienterende*, dvs. at der som *udgangspunkt* ikke foreligger en egentlig stillingtagen fra folketingsudvalgets side.

Undtagelser fra denne hovedregel foreligger, hvis *den pågældende minister* udtrykkeligt anmoder udvalget om en stillingtagen. Det påhviler da udvalgets formand efter samrådet, men i samme møde som dette, at foranledige at udvalget tager stilling til, hvorvidt samrådet ikke har været blot orienterende.

Undtagelse fra hovedreglen foreligger endvidere, når *et eller flere medlemmer* under samrådet tilkendegiver en egentlig stillingtagen. Det er dog en forudsætning, at de(t) pågældende medlem(mer) umiddelbart efter samrådet på mødet beder om, at udvalget tager stilling til, hvorvidt samrådet ikke har været blot orienterende.

Bilag 4

2) *Protokollering.*

I alle tilfælde, hvor et udvalg efter ovenstående regler umiddelbart efter et samråd træffer beslutning om, at udvalget under samrådet har taget stilling til et eller flere af de drøftede emner, skal der gøres et notat herom i udvalgsprotokollen.

3) *Orientering af ministeren og Folketingets ombudsmand.*

Ministeren orienteres altid af udvalgsformanden, når et udvalg noterer i protokollen, at der under et samråd er taget stilling.

Folketingets ombudsmand bør fremover til orientering have tilsendt kopi af samrådsspørgsmålene fra samtlige stående udvalg og de andre folketingsudvalg, hvis virksomhed kan sidestilles med de stående udvalgs.

Såfremt ombudsmanden er i tvivl om, hvorvidt et samråd har været af orienterende art eller om der foreligger en egentlig stillingtagen, kan han rette en skriftlig forespørgsel til pågældende udvalgsformand der ligeledes skriftligt meddeler, om der i protokollen er gjort notat om samrådets karakter, og i givet fald om denne. Udvalget orienteres snarest muligt om Ombudsmandens henvendelse og svaret herpå.

Sagen er efter drøftelse i præsidiet blevet forelagt for Udvalget for Forretningsordenen, der har tilsluttet sig, at *den foreslåede procedure iværksættes med følgende begrænsninger:*

1) Samråd, der afholdes i forbindelse med behandlingen af lov- og beslutningsforslag, er ikke omfattet af ordningeh. Oplysninger om eventuelle tilkendegivelser eller tilsagn, der meddeles af udvalg eller ministre under sådanne samråd, bør fortsat fremgå af udvalgsbetænkningen (evt. -beretningen) og dermed være tilgængelig for alle.

2) Samråd, der afholdes af Finansudvalget i forbindelse med udvalgets behandling af aktstykker, og samråd, der afholdes af Markedsudvalget i forbindelse med behandlingen af regeringens forhandlingsoplæg forud for forhandlingerne i EFs ministerråd omfattes ikke af den nye procedure, men udvalgene vil naturligvis fortsat på forespørgsel kunne orientere ombudsmanden om tilkendegivelser, der er fremkommet i denne forbindelse.

3) Udvalget for Forretningsordenen, Udvalget til Valgs Prøvelse, Udvalget til Prøvelse af Valgene samt udvalgene vedrørende Teknologinævnet og Det Ethiske Råd er undtaget fra den nye procedure på grund af disse udvalgs særlige opgaver. Det samme gælder Det Udenrigspolitiske Nævn, Statsrevisorerne og den danske delegation til Nordisk Råd.

Udvalgene anmodes om fremover med de nævnte begrænsninger at følge den af Retsudvalget foreslåede procedure, om hvilken kommende ad hoc-udvalg ligeledes vil blive orienteret.

P.u.v.
H.P. Clausen,
formand

Til

de i forretningsordenens § 7, stk. 1, nævnte stående udvalg,
Udvalget vedrørende Dansk Sikkerhedspolitik,
Udvalget vedrørende Det Civile Beredskab og Valutaudvalget.

Den 9. oktober 1991

Til

Formændene for Folketingets stående udvalg,
formændene for andre udvalg, der er nedsat i henhold til Folketingets forretningsorden og
formændene for udvalg, der i øvrigt er knyttet til Folketinget uden at være nedsat i henhold til forretningsordenen

Vedrørende procedure i forbindelse med samråd med henblik på orientering af Folketingets ombudsmand.

Udvalget for Forretningsordenen drøftede i folketingsåret 1989-90 et forslag fra Retsudvalget til procedure i forbindelse med samråd med henblik på orientering af Folketingets ombudsmand.

Drøftelserne resulterede i en henstilling til de udvalg, der er nedsat i henhold til forretningsordenen, samt Udvalget vedrørende dansk Sikkerhedspolitik, Udvalget vedrørende Det Civile Beredskab og Valutaudvalget om at følge den procedure, der var foreslået af Retsudvalget, dog med visse begrænsninger.

Da der i den mellemliggende periode har været afholdt folketingsvalg, og der derfor er sket en lang række ændringer i udvalgenes sammensætning siden Forretningsordensudvalgets henstilling blev udsendt den 27. november 1989, gives der her en præcisering af denne procedure.

Bilag 4

Hvilken type samråd er omfattet?

Proceduren i forbindelse med samråd med henblik på orientering af ombudsmanden følges kun, når samrådet holdes om spørgsmål under almindelig del. Proceduren følges altså ikke ved samråd i forbindelse med behandlingen af lov- og beslutningsforslag. Samråd, der holdes af Finansudvalget i forbindelse med behandlingen af aktstykker, eller af Markedsudvalget i forbindelse med behandlingen af regeringens forhandlingsoplæg forud for forhandlingerne i EF's ministerråd, er heller ikke omfattet af proceduren, men udvalgene vil naturligvis fortsat på forespørgsel kunne orientere ombudsmanden om tilkendegivelser, der er fremkommet i denne forbindelse.

Hvilke udvalg er omfattet?

Proceduren følges som hovedregel af Folketingets stående udvalg og andre udvalg, der er nedsat i henhold til Folketingets forretningsorden, samt af de udvalg, der kan sidestilles hermed, idet de er knyttet til Folketinget uden at være nedsat i henhold til forretningsordenen. Undtaget er dog Udvalget for Forretningsordenen, Udvalget til Valgs Prøvelse, Udvalget til Prøvelse af Valgene, Udvalget vedrørende Teknologinævnet, Udvalget vedrørende Det Ethiske Råd, Det Udenrigspolitiske Nævn, Statsrevisorerne og den danske delegation til Nordisk Råd på grund af disses særlige opgaver.

Orienterende samråd

Proceduren indebærer, at de samråd, der er omfattet heraf, som *udgangspunkt* betragtes som *orienterende*, dvs. at der som udgangspunkt ikke foreligger en egentlig stillingtagen fra udvalgets side.

Beslutning om, at et samråd ikke blot er orienterende

Beder den minister, der er i samråd, imidlertid udtrykkeligt udvalget om en stillingtagen, skal udvalgets formand foranledige, at udvalget efter samrådet (dvs. efter, at ministeren har forladt mødet), men inden mødet slutter, tager stilling til, om samrådet ikke blot har været orienterende. Beslutning om, hvorvidt samrådet alene har været orienterende, træffes efter de almindelige regler ved flertalsafgørelse.

Når et eller flere medlemmer under samrådet tilkendegiver en egentlig stillingtagen, og vedkommende efter samrådet, men inden mødets slutning, beder om, at udvalget tager stilling til, hvorvidt samrådet ikke blot har været orienterende, skal formanden foranledige, at dette sker på samme møde. Beslutning træffes som beskrevet ovenfor.

Notat i udvalgsprotokollen

I de tilfælde, hvor et udvalg efter et samråd, men på samme møde som dette, træffer beslutning om, at et samråd ikke alene har været af orienterende art, skal der gøres et notat herom i udvalgsprotokollen. Det skal derimod ikke noteres, hvis udvalget træffer beslutning om, at samrådet var orienterende.

Orientering af ministeren

Når det noteres i udvalgsprotokollen, at der under et samråd er taget stilling, dvs. at samrådet ikke alene var af orienterende art, påhviler det udvalgsformanden at orientere den pågældende minister herom.

Orientering af Folketingets ombudsmand

Folketingets ombudsmand får til orientering tilsendt kopi af de samrådsspørgsmål, der er omfattet af proceduren. Hvis ombudsmanden er i tvivl om, hvorvidt et samråd har været af orienterende art, eller om der foreligger en egentlig stillingtagen, kan denne rette en skriftlig forespørgsel til formanden for det pågældende udvalg, der – ligeledes skriftligt – meddeler, om der i protokollen er gjort notat om samrådets karakter, og i givet fald om denne. Udvalgsformanden orienterer snarest muligt udvalget om ombudsmandens henvendelse og svaret herpå.

Med venlig hilsen
Merete Pantmänn
kontorchef

10

10